

Beata Możejko (Gdańsk)

GDAŃSKI SZYPER HENRYK SCHREODER I HISZPAŃSKI KORSARZ. EPIZOD MORSKI Z KOŃCA XV W. (CZEŚĆ I)

Z badań nad zagranicznymi, morskimi kontaktami handlowymi Gdańska w II połowie XV w. jasno wynika, że ich geograficzny zakres był bardzo szeroki, a gdańskie statki docierały do krajów i miast Europy Północnej i Zachodniej. Najbardziej ożywiona wymiana miała miejsce oczywiście między portami miast hanzaetyckich, im dalej na zachód, tym stała się sporadyczną, choć wiadomo, że np. sól atlantycka dostarczana była bezpośrednio z Zatoki Biskajskiej¹. W czasie tych handlowych wypraw gdańszczanie, podobnie zresztą jak inni żeglarze, narażeni byli nie tylko na niesprzyjające warunki atmosferyczne, burze czy sztormy², ale także na napady korsarzy, zajmujących statki i rabujący wiezione towary. Dochodzenie na winowajcach odszkodowania, o ile w ogóle było możliwe, ciągnęło się latami.

W Archiwum Państwowym w Gdańsku zachowało się osiem listów z l. 1484–1487 w sprawie gdańskiego szypra Henryka Schreodera, obrabowanego przez korsarzy u wybrzeży Anglii. Listy te pisane były przez

¹ Na temat tych kontaktów zob. H. Samsonowicz, w: *Historia Gdańska*, t. II, pod red. E. Cieślaka, Gdańsk 1982, s. 93–175 (dla kontaktów z Francją, Hiszpanią i Portugalią zwłaszcza s. 144–150).

² Zob. B. Możejko, *Lista strat szypra Bernarda Roka z 1469 r.*, w: *Kopijnicy, szyprowie, tenurariusze. Gdańskie studia z dziejów średniowiecza* nr 8, pod red. B. Śliwińskiego, Gdańsk 2002, s. 315–323.

starszych (Olderlynde) hanzaetyckiego kantoru w Brugii³, Radę miasta Brugii⁴, konsula Hiszpanii⁵ oraz Radę miasta Lubeki⁶. Trzy z nich zostały już opublikowane, pozostałe zregestrowane, nauka jednak jeszcze z nich nie skorzystała. Tymczasem na podstawie powyższych źródeł można odtworzyć nie tylko historię zuchwałego napadu, ale przede wszystkim sposób dochodzenia sprawiedliwości przez pokrzywdzonego. Poniżej publikujemy pierwsze cztery listy pisane w interesującej nas sprawie przez starszych kantoru w Brugii. Dwa pierwsze z nich były już wprawdzie wcześniej publikowane w wydawnictwie *Hansisches Urkundenbuch*, jednak ze względu na ciągłość narracji powtarzamy je raz jeszcze, tym bardziej, że porównanie z archiwalną podstawą wydawniczą pozwoliło wprowadzić kilka poprawek. W przygotowywanej do następnego tomu *Gdańskich studiów...* części II artykułu zaprezentujemy cztery dalsze listy dotyczącej tej sprawy, a więc listy starszych kantoru hanzaetyckiego w Brugii, władz miasta Brugii i konsula Hiszpanii.

*

W 1483 r. gdański szyper Henryk Schreoder, przedstawiciel jednej z gdańskich spółek, popłynął holkiem⁷ „Weronika” do Brugii⁸. Załadowawszy towary zamówione wcześniej przez Lubeczan, wyruszył na Islandię po śledzie. 10 VIII 1483 r., gdy powracał z ładunkiem, został napadnięty u wybrzeży Anglii przez hiszpański statek korsarski. Niektórych ludzi z załogi Henryka zabito, innych poraniono, napastnicy przejęli też statek wraz z towarami⁹. Sprawa napadu stała się głośna w Gdańsku, wzmianka o nim znalazła się we współcześnie pisanej *Kronice* Kaspra Weinreicha,

³ AP Gdańsk, 300 D/21, nr 141 (= HU, Bd. X, hrsg. v. W. Stein, Leipzig 1907, nr 1119); nr 143 (= HU, Bd. X, nr 1238); nr 147, 149, 153. Trzy ostatnie zregestrowane w HU, Bd. X, nr 1246 oraz Bd. XI (hrsg. v. W. Stein, München und Leipzig 1916), nr 17 i 106.

⁴ AP Gdańsk, 300 D/20, nr 231 (regist HU, Bd. XI, nr 14).

⁵ AP Gdańsk, 300 D/17 C, nr 1 (regist HU, Bd. XI, nr 9).

⁶ AP Gdańsk, 300 D/27, nr 24 (= HU, Bd. XI, nr 130).

⁷ Statek jedno-trzymasztowy, w wersji trzymasztowej z reguły o dwóch żaglach rejoych i jednym łacińskim, o średnio 300 tonach ładowności, z kasztelem na dziobie i rufie.

⁸ AP Gdańsk, 300 D/21, nr 153 (list starszych kantoru w Brugii z 10 IV 1487); HU, Bd. XI, nr 130 (list Lubeki z 11 VI 1487).

⁹ O tym, że płynął na Islandię, mowa w listach: HU, Bd. X, nr 1119 (starsi kantoru w Brugii, 27 I 1484); Bd. XI, nr 130. Konsul hiszpański pisał, iż napad nastąpił gdy statek płynął z Flandrii do Anglii: AP Gdańsk, 300 D/17 C, nr 1. Na temat towarów lubeczan: tamże, 300 D/20, nr 231. Wybrzeża Anglii jako miejsce napaści wskazywały listy: HU, Bd. X, nr 1119; Bd. XI, nr 130; AP Gdańsk, 300 D/17 C, nr 1; 300 D/20, nr 231; 300 D/21, nr 153.

który pod 1483 r. zanotował: *Item disz yor wart des schroders holk genomen, don er fochte mit edn spanierden, wie er ausz jsland kwam und wolde zu lunde wesen*¹⁰.

Ocalały szpeler znalazł się w Hamburgu, z którego jeszcze przed powrotem do Gdańska zaczął dochodzić sprawiedliwości. Ponieważ nastpnicy posługiwali się językiem hiszpańskim, podejrzenie Rady miasta Hamburga padło na Klauza Sluka, służącego u Hiszpanów i korzystającego z pomocy kantoru hanzeatyckiego w Brugii¹¹. 4 XII 1483 r. Rada miasta Hamburga prosiła o wyjaśnienia w tej sprawie starszych tamtejszego kantoru¹². Do sprawy włączyła się również Lubeka¹³, rzecz jasna ze względu na wiezione przez Schreodera towary starszych kupców. Pomiędzy 4 XII 1483 a 27 I 1484 r. starsi kantoru w Brugii skontaktowali się z konsulem Hiszpanii rezydującym w tym mieście¹⁴, który 6 I obiecał poprzeć u królowej Izabeli i króla Ferdynanda starania o odszkodowanie, o ile Gdańsk wysłałby swego przedstawiciela do Hiszpanii. W liście z 27 I 1484 r. starsi kantoru Brugii informowali radę miasta Hamburga, że nie udzielali pomocy Klausowi Slukowi i zalecali gdańszczanom przesłanie do Brugii własnego prokuratora¹⁵. Z Gdańska jako prokuratora przybył do Brugii Bernard Koger, który wspólnie ze starszymi kantoru hanzeatyckiego podjął śledztwo w sprawie napadu. Przesłuchiowano przebywających w mieście Hiszpanów, na podstawie uzyskanych od nich

¹⁰ Caspar Weinreich's *Danziger Chronik. Ein Beitrag zur Geschichte Danzigs, der Lande Preussen und Polen, des Hansabundes und der Nordischen Reiche*, hrsg. v. T. Hirsch, F. A. Vossberg, Berlin 1855 (reprint 1973), s. 32.

¹¹ O kantorze hanzeatyckim w Brugii zob. P. Dollinger, *Dzieje Hanzy (XII–XVII wiek)*, Gdańsk 1975, s. 106–108. Kupcy dzielili się na trzy grupy: lubecko-saksońską, westfalsko-pruską i gotlandzko-inflancką, każda z nich wybierała co roku po dwóch starszych, którzy mianowali po sześciu asesorów ze swego ugrupowania. W 1486 r. zmniejszono liczbę starszych z sześciu do trzech i asesorów z osiemnastu do dziewięciu. Literaturę dotyczącą Brugii zebrał ostatnio P. Oliński, *Przedstawiciele kupiectwa toruńskiego w Brugii w latach 1360–1390*, ZH, 66, 2001, z. 1, s. 7, przyp. 1.

¹² Mowa o tym w liście starszych kantoru Brugii do Hamburga z 27 I 1484, HU, Bd. X, nr 1119.

¹³ O zaangażowaniu Lubeki świadczą listy AP Gdańsk, 300 D/21, nr 147 oraz HU, Bd. XI, nr 130.

¹⁴ Początki konsulatu hiszpańskiego w Brugii datują się na rok 1428, zob. <http://www.brugge.be/archief/Brsanje.htm>; gdzie ogólna informacja o zasobie miejscowego archiwum, a także opis bibliograficzny niestety nie dostępnej dla mnie pracy L. Gilliodts-Van Severen, *Cartulaire de l'ancien Consulat d'Espagner r Bruges. Première partie de 1280 r 1550*, Bruges 1901.

¹⁵ HU, Bd. X, nr 1119.

informacji ustalono, że napadu dokonał Wincenty *Daldowyn*, Hiszpan z San Sebastian, zrabowany zaś gdański statek ukrył u wybrzeży Bretanii. Zapewne współdziałanie hanzeatyckiego kantoru brugijskiego i tamtejszego konsulatu hiszpańskiego spowodowało (być może sprawa – jak obiecywano – oparła się nawet o interwencję króla Hiszpanii), że do Brugii przyplłynął sam Wincenty *Daldowyn* i był przesłuchiwany przed miejscowym sądem przez Bernarda Kogera. Potwierdził częściowo uzyskane dotychczas informacje zeznając, że co prawda wszedł na krótko w posiadanie statku Henryka Schrodera, ale sam go również utracił w wyniku napaści korsarzy z Bretanii. Zamierzał pertraktować z nimi i zaproponował Bernardowi Koger wspólną podróż do Nantes w Bretanii w celu dochodzenie praw. Bernard przystał na tą propozycję, w Nantes nie udało się jednak odzyskać statku od Bretończyków i prokurator popłynął z Hiszpanem do San Sebastian, po 14.000 koron odszkodowania, na tyle oszacowano bowiem wartość statku i towarów. Przed 16 XI 1485 wrócił jednak z niczym do Brugii¹⁶. Nie wiemy, co zdarzyło się w San Sebastian. Być może Wincenty, licząc na wsparcie autorytetem królów Hiszpanii, postanowił dalej dochodzić praw na Bretończykach i odzyskać statek i towary. 16 XI 1485 r., zapewniając o przyjaźni dla gdańszczan i szeroko relacjonując przebieg starań prokuratora, starsi kantoru w Brugii obiecywali dalszą pomoc i wstawiennictwo u Izabeli i Ferdynanda, zaznaczając jednak, że nie mogą ręczyć za Hiszpanów¹⁷. Tymczasem Rady miasta Gdańska i Lubeki, zniecierpliwione brakiem efektów, przygotowały własne listy do władców Hiszpanii, prosząc w początkach grudnia o ich przekazanie adresatom starszych z kantoru hanzeatyckiego w Brugii¹⁸. Przełożeni kantoru, domyślając się, iż Rada miasta Gdańska nie otrzymała jeszcze ich pisma z 16 XI, wystosowali 7 XII z jarmarku w *Bergen op Zoom* kolejny list, ponownie pokrótce opisujący starania prokuratora gdańskiego i obiecując dalszą pomoc, przede wszystkim przekazanie pisma gdańszczan i lubeczan hiszpańskiemu konsulowi¹⁹. Ten w liście z 14 II 1486 r. obiecywał pomoc w imię przyjaźni swego kraju z Gdańskiem²⁰. Na podstawie treści dwóch

¹⁶ Tamże, Bd. X nr 1238; Bd. XI, nr 130. Por. *Caspar Weinreich's Danziger Chronik*, s. 32, przyp., a także AP Gdańsk, 300 D/20, nr 231; 300 D/17 C, nr 1; 300 D/21, nr 147, 149, 153.

¹⁷ HU, Bd. X, nr 1238.

¹⁸ O listach Gdańska i Lubeki przekazanych Hiszpanom za pośrednictwem Brugii oraz o liście do gdańszczan do starszych kantoru Brugii wiadomo z AP Gdańsk, 300 D/21, nr 147.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Tamże, 300 D/17 C, nr 1.

kolejnych listu z Brugii (od Rady miasta oraz od starszych kantoru) z 7 i 8 III 1486 r. do Gdańska można domyślać się, iż do tego czasu nie zaszło nic nowego w sprawie odszkodowania dla szypra Henryka. Rada miejska Brugii sugerowała, że należałby prosić o pomoc bezpośrednio króla Hiszpanii²¹.

Między marcem 1486 a kwietniem 1487 r. mamy lukę w informacjach źródłowych, ale niewątpliwie nadal trwały działania dyplomatyczne. Do jakiegoś ich etapu nawiązuje informacja starszych kantoru w Brugii z 10 IV 1487 r., skierowana do Rady gdańskiej, że Hiszpan Wincenty albo odda wkrótce statek, albo wypłaci odszkodowanie²². W związku z tym jednak, że doniesienia te nie sprawdziły się, Lubeka zwróciła się 11 VI 1487 r. bezpośrednio do króla Ferdynanda z prośbą o pomoc w nakłonieniu Wincentego do oddania statku lub zwrotu kwoty 7.000 talarów²³. Być może trwające badania dadzą już w części drugiej niniejszego artykułu odpowiedź, czy dotrzymano obietnicy czy też straty Henryka Schroedera nie zostały wyrównane, jak również, czy szyper nie próbował dochodzić sprawiedliwości na własną rękę. 16 I 1486 r. był bowiem współoskarżonym o napad na Bretończyka, płynącego z cukrem z Madery²⁴.

Listy

nr 1

Brugia 27 I 1484

Starsi kantoru hanzeatyckiego w Brugii do burmistrza i rajców Hamburga w odpowiedzi na ich pismo z 4 XII 1483 r. informują o krokach podjętych u konsula Hiszpanii w Brugii w sprawie o odszkodowanie dla gdańskiego szypra Henryka Schreodera za statek zrabowany przez Hiszpanów 10 VIII 1483 r. u wybrzeży Anglii, gdy powracał z rybami z Islandii. Starsi kantoru proponują by Gdańsk wysłał swego prokuratora do Hiszpanii, sugerują możliwość uzyskania odszkodowania, podkreślając, że królowie hiszpańscy słyną od lat ze sprawiedliwości. Zaprzeczają także pogłoskom jakoby sprzyjali i działali w porozumieniu z Klausem

²¹ Tamże, 300 D/20, nr 231; 300 D/21, nr 149.

²² Tamże, 300 D/21, nr 153.

²³ HU, Bd. XI, nr 130.

²⁴ Tamże, nr 4 (=AP Gdańsk, 300 D/21, nr 148).

Sluck, współpracującym z Hiszpanami, którego w Hamburgu uważa się za sprawcę napadu na Hansa Schreodera.

Oryg. *AP Gdańsk, 300 D/21, nr 141, papier, wymiary 288 × 405, ślad po 3 pieczęciach*

Druk: *Hansisches Urkundenbuch, Bd. X, nr 1119*

Adres:

Adres: Den Erbaen wijsen und voersenighen heren Borghermeister(en) un Raidmannen der Stadt Hamborgh uns (en) bisunde(re)n gunstigen guden vrunden

Unse vrundlike groete myt vermoegh(t)en alles gudes. Erbare voersenighe und wyse bisunde(r) leve he(re)n von hebben unlanges leden untfanghen e(n)ne juwer erbrierheyt beslaten(en) breeff van der date ame und daghe Sante Barbaren [4 XII] der hilighen juncvrowen Anno etc. Lxxxiiij [1483] inneholden woe eyn ghenoeemt Clauwes Sluck by jw he(re)n behardet is und van dem coepman(ne) wer enen zeerover beclaghet, nae dem(e) he mede is ghewesen in dem Spianarde¹, dewelke up Sante Laurencius [10 VIII] avent lestleden under Enghelandt² nam scip und gued komende uth Yslande³ und to Dantzicke to huys hor(e)nde. Und dat desulve Clauwes secht und beropet sick myt uns to bewysende dat wy solden ghededinghet und ene(n) vrundliken slete ghemaket und vorramet hebben tusschen dem coepman(ne) de Soe dan scip und gued verlo(r)en hadde und tusschen dem Spaniarde dat ghenomen(e) scip und gued in vrundscopp to betalende. Und dat wy den knechten und scipluyden in demsulve(n) Spianiarde up de tyt wesende beloeft und toghesecht solden hebben, dat Se solden und mochten veilich^a und gheleidet wesen in dem Henszesteden van der weghe(n) beghe(re)nde jw he(re)n mytte ersten in unsen scrifften to certificeren(de) wes hyr off in der waerheyt Sy umme jw daernae gheboirliken to richten(de) myt mer worden in dem sulven iuwer he(re)n breve vorhaelt ect. Waerup Erbar(n) wyse h(e)r(e)n wille juwer erbaerheyt gheleve(n) to weten(e) dat wu van sulker vrundliker de dinghe of handelunghe mytten Spaniarden ghemaket alse scip und gued betalt to werden noch oik dat wy dem(e) voirs(creven) Clauwese ost enighen ande(re)n de voirs(creven) scip und gued hebben helpen nemen veilicheyt oft gheleyd(e) in den Heuszesteden toghesecht solden hebben noch von ande(re)n dinghen, de de voirs(creven) Clauwes Sick tot uns beropen mach nictesnicht en weten to spreken(e) noch ichteswes in sulker wyse mytten voirs(creven) Spaniarde vorhandelt hebben. Mer um(m)e jw he(re)n to underrichten wes under waerheyt van dess voirs(creven) sake by uns ghedaen und ghehandelt

is ghewest soe is waer dat in den banissemarket to Andwerpen lestleden wy ten versoeke und begherte van Scipher(en) Hinrick Scroder van Dantzicke myt etlichen synen beschadich den coepmanne genghen mytten sulven scipher(e) und corpluyden by de consuls under Nacie van Spanien hyr to Brughe reside(re)nde. Und ghenen en to kennen, wie eyn scipher van erer nacie dem voirs(creven) Sciph(er) Henrike syn scip up de tyt komende uth Yslande und den vonsz coepluyden ere gued also vissch und anderssins daerinne gheladen ghenomen und untweldighet hedde begherende dat se naevolghende dem(e) tractate und vrede tusschen uns in den namen van jw he(re)n und den ghemenen steden vander Hanze und en in dem namen und van weghe(n) des he(re)n Konighes und gantzen Ryix und nacie van Sapnien⁴ voer tyt ghemaket und gheaccordet vervoeghen und daertoe helpen wolden, dat de voirs(creven) scipher van syne schepe und de voirs(creven) beschadichden coepluyde van eren gude werderkernighe und betalunghe hebben mochten alle vrundscop und gunste tusschen beuden to underhouden. Daerto de voirs(creven) Consuls uns weder verandworden dat ey van guder herten leed wer(e) dat den unsen alsulkent gheboert wer dat se daer of oik nicht ghehort en hedden. Und wolden gherne nae volghende den inneholde sanden voris(creven) tractate in den besten verstennen an ere oldesten und vrunde alume oft men den vorisz spaniert mytten voirscreven pryse erghent afflanghen mochte daertor te helpen, dat de voris(creven) beschadicher scipher und coepluyde weder tot den erer gheraken mochten. Des wij en bedanckeden beghe(re)nde dat Se dem(e) ock soe doen wolden in sulker wyse dat wy und de parthye des ghewaer worden. Den welken achtervolghende zyn de voris(creven) Consuls van der Nacie von Spanien up der hilighen die koninghe (6 I) dach lestlende werder by uns ghekomen to komen gherende dat Se naevolghende dem affscheiden in dem banissemarkedede to Andwerpen unse begherte und werff an se ghedaen verscrenen heddyn an ere oldesten und vrunde in Spanien und daerup in andworde untfanghen also dat Se wisten we deghenne is uth Spanien de dat voirs(creven) scip und gued van unser Nacie ghenomen hefft und waer he daer mede ghebleunen is segghunde dat he eyn wolhebbende und ryck man in Spanien gheseten und gheernet machtich ghenoech to betalende des he ghenomen hefft. Und in soe verre der parthije ghelevede daerhen to Reysene oft eren behorzliken mechtigher(e) to sendene se willen den off dem alsulke breve van Recomendacien mede ghenen an eren hen den konnick und voirt an ere vrunde in sulker mathe dat Se hopen dat wy und voris(creven) besch(a)dichde pthye clachteloes ghemaket sollen werden segheden oick dat de vorseide een gude rechtverdich her(e) wer(e) de myt elkerlich und sunderges myt unser Nacie verde hebben und holden wolde und helde dat lant ock in guder Iustacien und obediencien

beter dant bynne hondert jeren herwertz ghedaen wer(e). Se woldent ock soe wol bestellen dat deghenne daer reysende worden sunder vaer oft ajixst van eren lijve ghaen und keren solden moeghen. Datwelke wij allet Soe tot uns nemen ey vrundliken bedankende eres vlijtes und arbeydes hyr inne ghedaen und dat wy den parthijn de hyr nu nicht ter stede en weren voirt verwitliken wolden ume daermede voirt toghaene alsoet beheren solde. Erbare voersenihe und unse bisunder(n) lene he(re)n dat is int langhe und in al des by uns in desser sake ghehandelt und tot noch tor ghedaen is ghewest biddende desse unse andworde inden besten uptonehmen(de) und desghenne voris(creven) is den beschadichden p(en)thyen off daer einghe by jw he(re)n ter stede weren voirt to verwitliken um(m)e sick daernaet to richten(e) und emande myt behoirliken procuracien und certificacie hyr to senden(de) dat voris(creven) scip und gued to achtervolghene want soe uns duncket dattet nicht mutte noch prossytelick en wer(en) der voirs(creven) spaniarde presentacie und voergherene to verachtene oft torugghe to stellenae nae legghenheyt aller sake, und glij heren dat oik wol besynnen konnen, kend God, die juner heren voersenihe wijsheyt in aller salicheyt behoeden und bewaren wille Gescreven under unsen ingheseghelen den xxvii dach in Januario Anno ect lxxxiiij

Alderluyde des ghemeyn(en) coepamns vander duntsscher Hanze uf dess(e) tyt to Brugghe in Flander(e)n Residende

^a *verlich?*

¹ *Hiszpanie*

² *Anglia*

³ *Islandia*

⁴ *Władcami Hiszpanii byli wówczas Izabela Kastylijska i Ferdynand Aragoński, zob. M. Tuñón de Lara, J. Valdeón Baruque, A. Dominguez Ortiz, Historia Hiszpanii, Kraków 1997, s. 198-215.*

nr 2

Brugia 14 XI 1485

Starsi kantoru hanzeatyckiego w Brugii informują władze Gdańska, że gdańskiego szypka Henryka Schreodera napadł Hiszpan imieniem Wincenty z San Sebastian w Lepusca, który ukrył statek i towary w Bretanii. Do Nantes w Bretanii popłynął prokurator Schreodera, Bernd Kroegher, chcąc tam dochodzić sprawiedliwości. Stamtąd udał się do

San Sebastian. Starsi oświadczeni, że nie mogą ręczyć za Hiszpanów, ale obiecywali polecić sprawę królowej Izabeli i królowi Ferdynandowi.

Oryg.: *AP Gdańsk, 300 D/21, nr 143, papier, wymiary 289 × 385, ślad po 3 pieczęciach*

Druk: *Hansisches Urkundenbuch, Bd. X, nr 1238*

Adres:

Der Erbaren ubusen und vorzsenighen Heren Borgermeister und Ratmanne der Stadt Danczke unsen besundern lenen Heren und gni-stighen gnaden ghemenn und vrudnen

Unse vrundlike groete mit vermoghen alles gudes altijt to were(n) Erba (r)e vonsenighe^a und wijse bisunder(e) werdighe lene he(re)n gunstighe gude vrunde Soe juwer werdicheyt indechtich wesen mach dat desolve voir etlike iuwer he(re)n borghere und schipper(e) also Hinrick Schroeder und ander(e) by Bernde Kroegher deses bewyser ene merckelike tyt gehalden an uns vrundlike schrivende was um(m)e etliker nemi(n)ghe wille(n) up se by den Spannyarden up Laurencij ad lxxxiii¹ lestgheleden ghedaen tot eren graeten verderffliken schaden daiume se den voirs(creven) Bernde Kroegher eren vulmechtighen(en) sodanen schaden nae Inholde ener certificatie eme mit iuwer he (r)n Stadt. Ingheseghel anhanghende beseeghelt medeghege(ren) und uns ghetoeget to manende und to vervolghende an uns begherende uw an de Spaenssche Nacie vorzisetten und vervolghen wolden. Alsalkenes schaden belegeinghe to hebben(d)e ghelyck iuwer he (r)n breff dat under lengheren vermeldet dat (von) aller to guder mathe verstonde ac begheren juwer erbarheit des vrundliken weten, dat wy jw he (re)n to ghelevene und dan voirscreren beschadigen to hulpe komene van soe vele uns mogheliken wesen mochte grate nersticheyt by de Nacie van Spanye nae juwer he (r)n verscrive ghedaen hebben und mit Se in de Jeghenwordicheyt Berndes voriscreren to velen tyden in handlunghen ghewe^bsen war gades to dorn waldan to cleynen proffyte anders dat wy ghespoert hebbe (n) we deghenne is de de neminghe ghedaen hefft dar gy he(re)n uns in inwe breven und certificacie (n) neen bescheidet van Screven und is ene ghenamet Vincenton von Sante Sebastian int landt off herlichheit van Lepusca in Hispanien, de de nenghe ghedan hefft dat uns by to doen (de) van der Nacie van Spanye(n) to wetene gheworden is segghende dat eine de Barthonen dat voirscreven schip mitten gude weder ghenam(n) hedden. Und dar um (m)e in Britannye (n) vernvolghede begherende dat Berndt mit em dair trecken wolde und aldir umfanghe(n) wes eme mit rechte van den Barrtchonen ghewysset worde. Deme Berndt also

gudwillich was to doende nae lude enes beseghelten brenes mitter Stadt ingheseghel van Brugghe anhanghende beseghelt hyr by uns in bewaringhen liggheende dan up ghemaket und aller des tusschen en und uns mit Bernde averkomen is up welke beloffte de voris(creven) Berndt mitten worin Vincencion to Nantes in Brytanie ghereyset is und van dar vontan to Sante Sebastiaen in Spanye und mitte sulven Vincention langhe tyt gheleghen in hapende belegghinghe van den schaden to hebbene off ummers dat ghenne em van den Barthone(n) van den voirscrevere schepe und gude to ghewijset were soe he verstaen hadde ter Summen toe van xiiij c cronen dar alle nicht anders off ghekome(n) en is dan worde und dan vorsz Berndt also langhe tyt alder gheholden largghende tot syne kosten achterdel und schaden und alsoe allyr wederume ghekome sick des wirs Vincentons beclaghende dat he em herene vorworde gheholde en henet nae Inneholde der averdracht by der Nacie von Spanien und uns von der voir Stadt van Brugghe ghemaket des van der mitter sulver nacie nae der wederkompst van Bernde uth Spanyen meer dan tot ener reysen wede in handeligen ghewesen syn uns des vorsz Vincencius hochliks beclaghende und an se versoeckende off se eimghen ra-itwnden mochten de vorzsz beschadigede partnije to verden to stellene alle unghenochte to schuwene de villichte anderssins dairvan komen mochte. Wairup se uns verantwoordt hebben dat se gherne eren vlyt doen wolden an den Connick² de Connighinne³ und vont an de van Sancte Sebastian und dat landt van Lepusca to Spaniene den voris(creven) Bernde alsoe procuratoer vanden vors(creven) iuwer he(re)n beschadigeden borgheren Recht to doen hapende dat dan wes gudes aff komen solde moghe(n) anders en wusten Se totter sake nicht to doen angheseen dat nae inneholde, des tractates tusschen der nacie van spanyne(n) und uns ghemaket de ene von des ande(r)n nusdaet noch schult gheholde en wer. Wert dat se vorder wes gudes doen mochten deden Se mit guden willen gherne welk vervolich de voirs(creven) Berndt nicht anname(n) wolde Soe um(m)e wer redene wille oik nichten duchte gheraden und is alsoe aller des biune middelen tyden by en und uns ghedaen is up guden hapen tot neuer ander vulkome(n)heyte ghekame(n) dat uns mit guden herten leedt is und woldenn gherne de sake anders gheseen hebben heddet in unser macht ghewesen Soe de voir(screven) Berndt jw he(re)n van als des gheschen is, wol breder underrichtende wert und sick in der warrheyt in nehmen dynghen ghespaert inder warheyt^e sunder gherne allesins nae Rade mit vlijte in groeten angheste sines lynes van Reysen und volghene id beste to doen(de) hedde men dan einghe Reden in brijken willen dat sick das tot unsen grote unwillen nichten heren anders begheerne willen bid-dende unsen guden willen in dancke to ne(h)men van des wy gedaen hebben uns nergheenn inne spaende totter voris(creven) iuwer her borgher(en) proffite

und besten kent god almoghende de iw werdighe vorisenighe wyse leve he(re)n und gunstighe gude vrunde in aller wolmacht berwaren wille Gesc(reven) under unsen Inghesghelen den Xiiij en dach in Novembrj a(nno) lxxxv

Olderlynde des ghemene Coepmanes under duytsches hansze to Bugghe in Vlandren Residensde

Karteczka dołączona

Erbaer wyse hen Soe wy scriven dat wy by uns beholden hebben de besehelte der Stadt van Brygge van des tusschen den Spaniert und Bernde verdedinghet wer(en) mit enne in Bretanye to reysene ect wille iw ghelenen to werene dat wy nae den scrivere van unsen breve, dorch guddunckent Berndes vors(creven) und andere syner vrunde saedene beseghelte Marten Vuyste in bewaranghen gheghene hebben de mit welken meer anderen scriften tot desse sake denende alle by enander to beholdene

^a *HU – vorsenighe*

^b *skreślone ghewesn*

^c *te dwa słowa skreślone*

¹ *Błąd chodziło oczywiście o 10 VIII ale 1483 r.*

² *Ferdynand*

³ *Izabela*

nr 3

Jarmark w Bergen op Zoom 7 XII 1485
Starsi kantoru hanzeatyckiego w Brugii we Flandrii informują burmistrza i rajców miasta Gdańska, że otrzymali listy z Gdańska i Lubeki w sprawie oddania przez Hiszpanów statku Henrykowi Schroeder. Domyślając się, że Rada miasta Gdańska nie otrzymała jeszcze ich listu z 14 XI 1485 (zob. nr 2) informują o staraniach prokuratora Bernarda Kroegher, jego podróżach do Bretanii i Hiszpanii i czynionych tam poszukiwaniach. Obiecują po powrocie z jarmarku wystać listy Gdańska i Lubeki do Hiszpanów i jeśli otrzymają odpowiedź powiadomią o niej pisemnie.

Oryginał: *AP Gdańsk, 300 D/21, nr 147, papier 288 × 240, ślad po 3 pieczęciach*

Regest: *Hansisches Urkundenbuch, Bd.10, nr 1246.*

Adres:

Den Erbae(re)n wysen und vonsenighe heren Borg(e)meisten und Ratmanien der Stadt Danczike unse(n) besunden leven he(re)n und gunstighen guden vrunden

Unse vrundlike groete mit vermoghen alles guden stedes to were. Erbaer vonsnighe und wyse bisundere werdighe lene her(en) wy hebben inwe scriffte, mit sampt der her(re)n von Lub(eck) anghaende, der clachte iuwer borgher der nemghe halven by den Spanyarden ghedaen up schipp (er) Hinrick Scroder und des dan vorder an clenet vander vernolghinghe by Bernde Kroegher eren mechtigher, mitten nemer des voirs(creven) schepes in Britanie(n) und Spanye(n) ghereyset soe iuwer he(re)n scriffte dat dupliker vermelden gutliken untsanghen. Und wal verstaen beg(er)nde iuwer erbarrht des vrundliken weren dat wy van desser sake van des von dess tyt mitter Nacie von Spanye(n) von de wer von Brugghe int by wesen vanden vorsze nemer des schepes und gudes und Berndes Kroegher vonsz ghehandelt is worden. Und woe up sulkent de sulve Berndt un Britanye(n) und Spanye(n) ghewest is und wederum(m)e ghekome(n) to Brugghe und mit em weder by de natie von Spanye(n) ghewesen. Und er andworde ghehort de wy iw hen vulanges hyr benoere(n) by dem voirs(creven) Bernde Kroegher al int lange ghesee hebben de soe uns duncket uth iwuer he(re)n scriffte(n) noch nicht by iw ghekome(n) was als gh(?) he(re)n de voirs(creven) iuwe breve scrive(n) lethten sunder hapen dat he bune(n) dessen middelen tyde(n) und als us by iuwer werdichteyt wol ghekomen sy und alsoe al int langhe dorch unse scriffte und oik von em sulven by monde verneme(n) sollen wes to Brugghe in Britanyen und vont in Spanye(n) und in syn wederkeren van dan ghevorder is dat wy doch mit guden herten gherne bether seggen und en weten nicht vorder dan inne to doen dan wanner wy uth dessem markede weder to Brugghe komen iuwer he(re)n und der von Lub(eck) breve an natie van Spanyen und van Brugghe ghescr(even) up to andworden und scriffliche andworde beghen iw he(re)n und den he(re)n van Lub(eck) mitten ersten to benalen und vont doen soe vele uns mogheliken syn sol kent god de iw werdighe vonsenoghe wyse lene he(re)n in aller woluaert behaeden und bewaren wille. Gescreven unde unsen Ingheseghen den vijen dach in Decembrij ad Lxxxv.

Alderluyde des ghemane coepmans vander duyscher hanze to Brugge in Vlande(r)n residende und ub to Berghe upt Zoon¹ in dem vryejjarmerkede wesende.

¹ *jarmark w Bergen op Zoom.*

Starsi kantoru hanzeatyckiego w Brugii informują Radę miasta Gdańska, że otrzymali wyjaśnienia z Hiszpanii w sprawie rabunku dokonanego na szyprze Henryku Schroeder, odpowiedź przesyłają. Sprawcą napadu był Wincenty z San Sebastian.

Oryginał: AP Gdańsk, 300 D/21, nr 149, papier 20 × 28,5

Regest: *Hansisches Urkundenbuch, Bd. 11, hrsg. W. Stein, München und Leipzig 1916, nr 17*

Adres:

Den Erbaren wysen und vonsenigen he (re)n Borgmeister(n) und Ratman (n)en der Stadt Danzicke unsen bisunderen leven heren und gunstighen guden vrunden.

Unse vrundlike groete mit vermoghen alles guden altyt to voere Erbare vonsenighe und wyse bisunder werdighe lene heren soe iuwe werdicheyt wer dess tyt an de van Brugghe ghesciene henet um(m)e den Spannerden wes gudes to doen der neminghe halven de ene ghenomet Vincecion van Sante Sebastiaen in Spanie(n)ye(n) uf schipp(er) Shrader ghedaen hefft. Dan um(m)e de beschadichden den de sake belanghet Bernde Krogher erern vulmechtigher ghes(a)nit hadden to volghe(nde) ect. Dessulven ghelyke hadde uwe werdacheyt oik an de nacie van Spanyen ghefaene und andwort beghert van des Se. Inde vorz sake dechten to dan welke iuwer her(n) breue und sriffte wy den van Brugghe und der vorzs Nacie van Spanyen langhe von desser tyt also wy de untsenghen upgheandwort hebben und der wegen vele Rede und werder Rede mit Se ghehat to clenen proffyte soe uns duncket und ere srifftlike andworde to velen tyden beghert iw hen weder aner to senden nae inwer begherete de (?) wy nae velen vervolghen dan umme ghedaen ub erst ghekrieghen hebben wes de inne hefft dar uns unkundich is werde gy heren de lestende vernemede biddende unsen vlyt mit aller mernsticheyt ghedaen in dancke to nemende und uns nerghent inne sparende van des iuwer heren werdichey und den iuwen to denste und willen vermoghen kent god de de sulve in aller wolnaert hebben bewaren wille gefae under unsen ingheseghelen den viij en dach in Marcio a(nn)o lxxxvj

Olderlynde des ghemene(n) coepmans under duytscher hanze to Brughhe in vlanderen Residerender.

Danziger Schiffer Heinrich Schröder und ein spanischer Korsar. Eine Meerepisode aus dem Ende des 15. Jh. (Teil 1)

Am 10. August 1483 wurde der Danziger Schiffer Heinrich Schröder an der englischen Küste von dem Spanier Vinzenz *Daldowyn* aus San Sebastian überfallen. Schröder fuhr aus Island mit dem Holk „Weronika“ eine Ladung Fische. Infolge des Überfalls verlor er das Schiff und die Fracht. Er suchte zuerst in Hamburg sein Recht, der dortige Stadtrat wandte sich um die Klärung der Sache an das hanseatische Kontor in Brügge. Der in Brügge residierende spanische Konsul intervenierte bei den Königen Isabella und Ferdinand. Vinzenz sprach, vor Gericht in Brügge geladen, vor dem Anwalt Schröders, Bernard Koger aus. Er behauptete, das Schiff „Weronika“ sei ihm von den Bretagnern abgerungen, und von ihnen in Nantes versteckt worden. Bernard fuhr zusammen mit Vinzenz zuerst nach Nantes, später nach San Sebastian, er erlangte weder das Schiff noch die Entschädigung in Höhe von 14 000 Kronen zurück. In der Sache Schröders schrieben Briefe die Älteren des hanseatischen Kontors in Brügge, der Stadtrat zu Brügge, der Konsul Spaniens und der Stadtrat zu Lübeck. Der letztere bat in dem Brief vom 11. Juni 1487 den spanischen König Ferdinand um die Hilfe. Vinzenz hätte entweder das Schiff zurückgeben oder 7000 Taler Entschädigung bezahlen sollen.